

AG isumaqarpoq AG mener

Torrallataq

EQQUMIITSULIORNEQ nukatsisinerungilaq. Eqqumiitsuliornerup paasisat nutaat tuappaallannartullu takuneqarsinnaalersit-tariaqarpai – piffimmi tassani isinik ammar-titsisuusut. Piviusulersaarummik filmiliaq eqqumiitsuliaanersoq imaluunniit torrallal-luinnarluq assassormermik suliatut »taamaallaat« inissinneqassanersoq pillugu isum-at assigiinngitsuusinnaapput. Kisianni Emile Peronardip aamma Inuk Silis Høeghip nunatsinni piffissav ingleranerani rockimik nipilersortartut tusaamaneqarnersaat pingaaruteqarnerpaallu Sumeqqut pillugit piviusulersaarummik filmiliaat »Sume – Mumisitsinerup nipaa« torrallataalluinnarpoq. »Sume – Mumisitsinerup nipaa« politikki pillugu nipilersormikkut eqqarsalersitsisunik ul-lorlu manna tikillugu oqariartuutitaqartunik atuumassuteqartunut kingumut qiviarneru-voq.

1960-**IKKUNNI** 1970-ikkunnilu allartipput, taamanikkut rockimik nipilersoqatigiit ta-marmik immikkut nipilersoriaaseqarput. Poli-tikki pillugu taalliat imaanngillat partiimi politikki isummersuutilluunniit pillugit eri-nasukkaneersuusasut. Kisianni naapertuil-luarnermik inuttut sakkortuumik misigisi-manermit aallaqqaammut soorlu nunani ta-malaani Vietnamimi sorsunneq pillugu aker-liuarnarluni aallartitsiniarnermersuusut, soor-lu nunatsinni: kalaallit kinaassusiannik kul-turiannillu immikkoortitsineq naqsiman-ninnerlu pillugit akerliuarnarneq. Akerliu-arneq Sume-kkut rockimik nipilersortartut

Mesterværk

KUNST ER IKKE en sutteklud. Kunst skal kunne åbenbare nye, overraskende indsigter - være i øjenåbner-dialog med sin samtid. Om en dokumentarfilm kan være kunst eller må »nøjes« med kategorien eminent håndværk, vil der givetvis være delte meninger om. Men Emile Peronard og Inuk Silis Høeghs dokumentarfilm om Grønlands største og mest betydningsfulde rockband gennem tiden, Sume, er intet mindre end et mesterværk. »Sume – lyden af en revolution« er som en politisk-musikalsk odysse tilbage i tiden med tankevækkende og vedkommende budskaber til i dag.

AFSÆTTET ER 1960-erne og 1970-erne, hvor hvert rockband havde sine egen sound. Hvor politiske sangtekster ikke nødvendigvis udspang af partipolitiske eller ideologiske tankesæt. Men af stærke, personlige refleksionsfølelser, der i sin oprindelige spire kunne igangsætte betydningsfulde bevægelser som den internationale protestbølge mod Vietnamkrigen eller som herhjemme: et opgør med tilsidesættelsen og undertrykkelsen af den grønlandske identitet og kultur.

taallioortuannit Malik Høeghimit kimittorsar-neqartoq. Pissutsit pillugit pakatsisarnimi aalaavilugit Maliup ataatsimoortumik mat-usimaneqartutut misigisimaneq inuiaat a-kornanni malugineqarsinnaasoq oqaaasertal-ersorpaa. Pakatsinerit suli ulluinnarni naammattoorneqarsinnaasut aammalu Sume-kkut taalliat nipilersugaallu sooq ki-ngu-aariinnut ataasiinnarnut naleqquttuunngin-nerannik nassuiaasut. Kisianni kinguuaariin-nut arlalinnut naleqquttuusut.

EQQUMIITSULIORNERUP kulturillu pio-reersut aalassitsinnaavaat. »Sume – Mumisit-sinerup nipaa« oqallitsitsiumaartoq qularu-tissaanngilaq. Tamannalu pillugu qujanaq. Filmimi oqariartuutiginneqartoq takutinniar-lugu filmi killorneqangaatsiarsimavoq. Inup-passuut immaqa arlalinnik ilanngussinngit-soortoqarsimaneq pillugu pisuutitsisinnaap-put. Assersuutigalugu Namminersornerlutik Oqartussat aamma Namminersorlutik Oqartussat Sume-kkut ilaatigut nipilersug-aasa kingunerannik pilersinneqarnersut pil-er-sinneqannginnersulluunniit. Politikki allannorartuutumi iluatsitsinissamat suut piumasaqataapput? Annettunerusumik a-ngusortoqarsimasinnaagaluarpa? Ukiuni siullerni Namminersorneruunitta nalaani ki-sermaassilluni naalakkersuisoqarsimava? Maannakkummi sumiippugut? Takorluugar-passuut sumut pippat? Issittup unnuaanut taartumut tammarsimappat imaluunniit suli anguneqarsinnaapput? Nunarsuarmi ukiuni kingullerni 35-ni uninngasimannngilaq.

En bevægelse, der blev næret af teksterne fra Sumes rockmusik-poet Malik Høegh. Med udsping i sine egne frustrationer over tingenes tilstand fik Malik sat ord på de kollektive spændetøje-følelser, som rumsterede i folkedybet. Frustrationer, der stadig er en del af hverdagen, og som forklarer, at Sumes sange og musik ikke kun er en generations musik. Men flere generationer.

KUNST OG KULTUR kan rykke ved det eksisterende. Der er ingen tvivl om, at »Sume – lyden af en revolution« vil skabe debat. Og tak for det. Filmen er skåret hårdt til for at udtrykke sit budskab. Mange vil måske beskyldte den for at have udeladt en række mellemregninger. Eksempelvis hvad Hjemmestret og Selvstyret, der blev en konsekvens af blandt andet Sume's musik, har præsteret eller ikke præsteret. Hvad er succeskriteriet i en politisk proces, der hele tiden er i bevægelse? Kunne man være nået længere? Gik der Kammerat Napoleon i de første år af Hjemmestyret? Og hvor er vi nu? Hvad skete der med de store drømme? Er de forsvundet i polarnatten eller kan de stadig nås? Verden

TASSA SUMEKKUT pillugit filmi isiginnaar-tillugu apeqqutit tamakku ilaatigut isigin-naartumut takkuttarput. Qujanartumilli filmimi nipilersortortalimmi nunasiaataane-rup kingunerisai aamma piffinnik nutaanik pitsaenerusunillu takorluokkanik takutinne-qartut nammineq nassuiarneqarnissaannut utertitsiviginissaannullu immikkut periarfisa-qartoqarpoq. Ajornartorsiut nunarpassuar-ni allani aamma ilisimaneqartoq, Soorlu Kar-sten Sommerip avisiimi oqaatigigaa, Sume-kkut pillugit filmimi kingunipiliut tamakku ima sakkortutiginisumik filmerpalaartiginisumillu oqaluttuarineqarput allaat filmi nuna-ni tamalaani nuannarineqartorujussuan-ngorsinnaalluni.

FILMIMI OQALUTTUP piffissaagallartil-lugu oqaluttuarineqarnissaa qanoq pingaa-ruqartiginersseq erseqqissarneqarpoq. I-nuunerit pillugit oqaluttuat suli amerlaner-usut allanneqartariaqarput aamma filmiliat piviusulersaarutit suli amerlanerit filmiliar-ineqartariaqarput. Tamakku piffissaagallar-tillugu suliarneqassapput. Taamaannippat tassaannangaanaq kingusinaartoqassaaq. Ul-lu ilaani oqaluttuaq oqaluttuurtumit tusar-sinnaajunnaassavarput. Taamaattumik inun-nut Sume-kkunni filmiliortunut ullumikkut aamma ukiut 100-t qaangiuppata pingaarute-qartumut pingaaruteqartuarumaartumullu qujanaq. Filmimi aalassitsisissaaq. Qaa suli a-merlanerusunik.

har jo ikke stået stille de sidste 35 år.

Det er i hvert fald spørgsmål som disse, der blandt andet melder sig hos tilskueren, når Sume-filmen ruller henover lærredet. Der er heldigvis en ekstra plads ved bordet til egen fortolkning og refleksion af en film, der med et musikalsk band i front fortæller om konsekvenserne af at have været en koloni, og drømmene om en ny og bedre tid. En problemstilling, mange andre lande også kender til. Som Karsten Sommer siger inde i avisen, beskriver Sume-filmen disse konsekvenser med en sådan styrke og filmisk nærvær, at filmen kan blive en international blokbuster.

FILMEN UNDERSTREGER, hvor vigtig det er, at vi får fortalt vores historier i tide. Der burde skrives langt flere biografier og produceres mange flere dokumentarfilm. Det skal gøres i tide. Pludselig er det for sent. En dag kan vi ikke længere få historierne fra he-stens egen mule. Så tak til folkene bag Sume-filmen for at have skabt en film, der vil have betydning både i dag og om 100 år. En film, der vil rykke. Mere af det.

Autistit immikkut isigini-arneqanngitsut

(CSL)Angajoqqaat arlalit meeq-qamik autistiusut meeqqatut na-linginnaasut ilinniagaqarnissamut periarfissat assingini-k neqeroorfigineqartanninneran-nik qatsussilluinnarput.

Peqatigiiffik Angajoqqaaga-qatigiit allakkani tamanut amma-suni Inatsisartuni partiinut tama-nut kaammattuuteqarluni allap-poc, inuusuttuaqqanut autisme-linnut GUX/GU-mi atuaqati-giir-nik pilersitsisoqartariaqartoq imaluunniit atuarfini siunnersor-timik atorfinitsitsisoqartariaqar-toq.

Autisme pillugu tusatsiakkat ilu-moortuunngitsorpasut ajora-luurtumik tusatsiagaasarpur. Ki-sianni inuusuttut assersuutigal-ugu aspergers autismeqartut nalinginnaasumik silassuseris-soqarput siunnersortimillu atorfinitsitsisoqarpat peqatiminnik al-lanik ilinniqaateqarluaarsinnaallu-tik.

- Meerartatsinnut periarfissa-qanngingajannera angajoqqaat uagut akuerisinnaanngilarput. Meeqqat allat assigalugit aam-ma periarfissaqartariaqarput, peqatigiiffik allappoc.

Danmarkimi ilinniarnertuun-gormiarnarfini assigiinngitsuni i-nuusuttunut aspergers autisme-qartunut arlalinnik atuaqatigiiaa-qarpoq.

Ingen hensyn til autister

(CSL) En række forældre er træ-tede af, at deres autistiske børn ikke får tilbudt samme mulighe-der for uddannelse som almin-delige børn.

Foreningen Angajoqqaatigi-ti opfordrer i et åbent brev alle partier i Inatsisartut til, at der bli-ver oprettet en klasse for unge med autisme-diagnose i GUX/GU eller ansættes en mentor i en af skolerne.

Uheldigvis florerer der mange falske myter om autisme. Men eksempelvis unge med asper-gers autisme har en normal be-gavelse og vil sagtens kunne studere sammen med andre jævnaldrende, såfremt der til-knyttes en mentor.

- Vi forældre kan ikke accep-tere, at der næsten ingen mulig-heder er for vores børn. De skal have en mulighed, ligesom an-dreunge, skriver foreningen.

I Danmark findes der flere klasser for unge med aspergers autister i forskellige gymnasier.

AVIISI nammineq pigisumit AG-mit naqiertinneqartarpoq pingasunngornerit tamaasa saqqumertarluni. Naalakkersuinnik aningaasatigulluunniit immikkut soqutigisalinut atuumassuteqanngilaq. Aaqquissisoqarfiup ilanngussasat namminersamik nassuunneqarsimasut utertinnissaat akisussaaffigisinnaanngilaq.

AVISEN udgives af den selvejende institution AG, og udkommer hver onsdag. Avisen er uafhængig af politiske og økonomiske særinteresser. Redaktionen følger sig intet ansvar for returnering af stof, der uopfordret er fremsendt til bladet.

NAQITERISITSISOQ | UDGIVER
semitisq. AG
Sipsaq Avannerleq 10B
Postbox 39, 3900 Nuuk
Tlf.: 38 39 50 • Fax: 32 24 99
CVR. Reg.nr. erf 387083
Ger nr. og se.nr.: 12341954

AMMASARFIIT | ÅBNINGSTIDER:
Ataas-tall. / Mandag-fredag
nal./kl. 10.00-15.00.
Arf./sap. mat.oqavovq.
Lørdag/søndag lukket.

ALLAFFIK | ADMINISTRATION
Tlf.: 38 39 40 • Fax: 32 24 99
Repe H. Larsen, mobil 55 42 00
Saalat Geisler, Thora Petersen,
Nahome Kreutzmann
Tlf.: 38 39 40 • Fax: 32 24 99

administration@semitisq.ag
www.semitisq.ag

AAQQUSSUISUUNEQ | ANSVARSHAVENDE
CHEFREDAKTØR
Christian Schultz-Lorentzen tlf.: 38 39 57
Mobil +45 21 40 84 68 christian@ag.gl

AAQQUSSISOQARFIK | REDAKTION
Jette Andersen tlf.: 383952
jette@ag.gl

Niels Ole Qvist tlf.: 383954
qvist@ag.gl

Andreas Lindqvist tlf.: 383958
andreas@ag.gl

Nadja Stender Christiansen tlf.: 383948
nadja@ag.gl

DANMARKIMI AAQQUSSISOQARFIK
DANMARKSREDAKTION
Folketinget, 33 91 38 78

NUTSERISUT | OVER/ETTERE
Gåbanguak Johansen,
Tlf.: 38 39 66
gaba@semitisq.ag

Ujarak J. Heirich,
Tlf.: 38 39 67
ujarak@semitisq.ag

ASSILISIQ | FOTOGRAF
Leiff Josefsen,
tlf.: 38 39 73 / 55 27 10
leiff@semitisq.ag

TUNINIAANERMI
IMMIKKOORTORTAQARFIK
SALGAFDELINGEN
annoncer@semitisq.ag

Jesper Krogh Kjeldsen
Tlf.: 38 39 69

Peter S. Rasmussen
Tlf.: 38 39 70

Martin Møller Kristensen
Tlf.: 38 39 71

Lasse Christensen
Tlf.: 38 39 72

Neqeroortunik sapaatip ak-tullemi ilanngutassanik tunniussivsaq kingulleq: sisamannorqal nal. 12.00.

Sidste indleveringsfrist for annoncer er torsdag kl. 12.00.

PILERSAARINERMUT
IMMIKKOORTORTAQARFIK
MARKETINGAFDELINGEN
Tlf.: 38 39 71
Marketingchef
Nicola J Nissen tlf.: 70 79 13

SULIARINNIITQOQ | PRODUKTION
David Petersen tlf.: 38 39 55
david@semitisq.ag

Linda Rachitz tlf.: 38 39 75
linda@semitisq.ag

NAQITERNEQARFIK | TRYK
Trykkeriet - Nordvestsjælland
Microvej 4
4300 Holbæk